

Italian sosialistinen liike

Kirj. C. M. Panuzio.

II.

Noin kehittyi Italian sosialistinen liike jatkuvasti v. 1914. Silloin syrytyi suuri sota, jonka alkaminen Italiassa, kuten muuallakin, herätti ensiksi hämmästyksen tunteen. Italian sosialistit kuitenkin olivat valveilla. Sosialistiset kansanedustajat nopeasti kokoontuivat Milanoon päättämään menetelytavasta. Tämän jälkeen pidettiin kautta Italian kokouksia, joissa jäseniä kehoitettiin ei masentumaan kansainvälisen sosialistiliikkeen näennäisestä romahduksesta, vaan lujittamaan rivejään ja vaatimaan sodasta pois pysymistä viimeiseen saakka.

Kaikki tämä oli saavutettu elokuun loppuun mennessä v. 1914. Yhdessä suhteessa olivat Italian sosialistit edullisemmassa asemassa kuin heldän toiset europalaiset veljensä. Italia oli vasta selviytynyt Tripolin sodasta. Viitaukset tuohon sotaan antoivat sosialistien väitteille valtavan voiman. Eikö veren haju ja murhaamisen näkeminen vielä ollut tuoreena italialaisten aistimissa? Vai joko oli unhotettu kuinka paljon Tripolissa käyty ryöstösota oli lisännyt kurjuutta, veroja ja vaatinut ihmisuhreja? Miksi siis syöksyä toiseen ryöstösotaan? Kolmiliittoko? Sehän oli puolustus- eikä hyökkäyssopimus; ja siihen liittyminen ei ollut tapahtunut Italian kansan suostumuksella. Mikäpä italialainen, sitäpaitsi, voi taistella itävaltalaisen rinnalla? Saksan sosialistit väittivät olleensa pakotettuja puolustamaan maataan. Voivatko Italian sosialistit väittää samoin?

Jos Italia yhtyisi sotaan, miten tulisi tämä kaikki päättyämään? Trieste? Trentino? Mahdollisesti! Mutta kuka hyötyisivät noista valloituksista, jos ne suoritettaisiin? Ja mikäpä muu kuin työväenluokka antaisi miljoonat sotilaat, maksaisi laskut ja suorittaisi tulevaisuuden loppumattomat verot. Eikö niin käynyt Tripolin sodassa? Eikö ole niin käynyt kaikissa sodissa?

Luokkatietoisuus. Taistelu sota vastaan ainakin niin kauan kun maa ei ole puolustussodassa. Siinä Italian sosialistien tunnuslauseet, ja he onnistuivat nopealla toiminnallaan yhdistämään rivinsä ja saamaan kansanjoukkojen kannatuksen niin että elokuun loppuun mennessä hallitus oli pakotettu julistautumaan puolueettomaksi.

Italian sosialistit ottivat tehtäväkseen puolueettomuuden määrittelyn ja puolustamisen. "Me vaadimme puolueettomuutta," he sanoivat, "ei ainoastaan siksi, että vihaamme sota, vaan koska me sillä tahdomme julistaa kansan määräysvallan olevan valtion määräysvallan yläpuolella; koska me tahdomme pitää yllä solidaarisuuden tunnettamme ja käsitäksiamme kansan oikeuksista." Jotkut menivät pitemmälle — ja sangen merkillepantavasti — sanoessaan: "Julistaessamme vaativamme puolueettomuutta, lausumme varoituksen, että puolueettomuudesta ei ole tehtävä dogmaa. Jos tapausten kulku osoittaa, että köyhälistö hyötyy toisenlaisesta menettelystä, ei Italian sosialistien ole takerruttava tuohon dogmaan."

Toiset olivat vielä suorapuheisempia, kun he sanoivat, että nyt tarjoutuu tilaisuus "kaikille työläisille kaikissa maissa pelastaa ihmiskunta hallitsevien luokkien mielettömyydestä, raakuudesta ja elämellisyydestä, ja kun maailman köyhälistö ei enää suosi sota, julistakaamme silloin sota sota vastaan." Muutamilla tahoilla puhuttiin vielä rohkeammin.

Sota sota vastaan.

Sodalla sota vastaan tarkottivat jotkut vallankumousta. Mussolini, silloinen Avanti'in toimittaja, kirjoitti: "Sodan estämiseksi on tarpeellista kukistaa valtiovalta vallankumouksen tietä." Yleislakosta myös keskusteltiin, mutta se ei toteutunut; ainoastaan ha-

jallisia purkauksia tapahtui siellä täällä teollisuuskaupungeissa.

Vihdoin päätettiin, että sodan syytyessä yleislakko ei olisi sopiva. Marraskuulla, 1914, Mussolini erosi *Avanti*'n toimittajan toimesta. Hän ja hänen vallankumouksellista siipeä edustava ryhmänsä kyllästyivät Italian sosialistisen liikkeen oikeaan slipeen, syyttäen sitä laimeudesta ja välinpitämättömyydestä todellisten päivänkysymysten suhteen.

Sodan syytyminen.

Se sodan ensi vaiheista, mikäli ne koskivat Italiaa. Mutta v. 1915 alussa kävi ilmeiseksi, että Italia pakotetaan sotaan. Se näytti välttämättömältä, ei niin paljon hallituksen kannan vuoksi kuin kansan keskuudessa vallitsevan huudon, että Italian kansallista yhtenäisyyttä on täydennettävä Triestellä ja Trentinolla. Italian sosialistit olivat lopultakin italialaisia ja vaikka he eivät voineet hyväksyä sotaa siinäkään tarkoituksessa, että valloitettaisiin "Iunastamattomia" (irredenta) maakuntia, eivät he myös voineet jättää huomioonottamatta viime kuukausina niin valtavaksi käynnittyä sota-tunnelmaa. Ja, myrskyn kiihtyessä, Italian sosialistisen liikkeen oli muutettava menettelytapojaan.

Oltiin nyt toukokuun lopussa, 1918. Italia oli julistanut sodan Itävaltaa vastaan. Tätä kirjoittaessani on edessäni Italian Sosialistipuolueen virallinen päivälehti *Avanti* ja kaksi kertaa kuussa ilmestyvä puolivirallinen *Critica Sociale*. Edellisessä on palstamitoin ja jälkimmäisessä puolin sivuin tyhjää ja tyhjässä paikassa aina sana "*Cenzura*" (sensuroitu). Vihdoin *Avanti* katosi kokonaan. Se oli sotaa; Italian sosialistinen liike pakotettiin "valkenemaan."

Sota-ohjelma.

Pakollinen vaihtelo on usein kaunopuheisampaa ja vakuuttavampaa kuin lausuntovapaus. Italian sosialismilla oli nyt edessään vaikeneminen ja sota. Ensi päivinä ilmeni joitakin epävarmuuden merkkejä, mutta nämä saivat pian väistyä selvän toimintaohjelman tieltä. Sosialistien menettelytavat muut-

tuivat, periaatteet pysyivät koskemattomina. Tämä juuri osotti heidän elinvoimaisuuttaan. "Me olemme tehneet kaikkemme estääksemme maan joutumasta sotaan", sanoivat he. "Nyt kun sota on tullut, on meidän tunnustettava todellisuus ja suhtaannuttava siihen miten parhaiten voimme. Me kuitenkin kieltäydymme aktiivisesta osanotosta kamppailuun. Tehtävänäme tulee olemaan rauhan aikaansaaminen heti. Sodan ajalla me omistaudumme sisäiselle työskentelylle: auttaaksemme sotilaita ja heidän perheitään; toimiaksemme yhdessä kaikkien nykyisten avustuslaitosten kanssa; järjestääksemme uusia avustuskeinoja. Ennenkaikkea tulemme pysymään lähellä työläisiä; me pidämme elossa solidaarisuuden tunnetta; kohtaamme ja torjumme kaikkia herjauksia. Me seisomme ensimmäisinä ja viimeisinä painovapauden puolesta ja vastustamme poliittisten uutisten sensuroimista. Tulemme lakkaamatta työskentelemään poliittisten rikkojain puolustajina. Me taistelemme itsensä kansan parhaimpien etujen puolesta, pitäen niitä valtion etujen yläpuolella. Me emme saboteeraa sotaa. Me rakastamme maatamme enemmän kuin muut, sillä meidän isänmaanrakkautemme merkitsee maamme kansalaisten rakastamista." Tässä hengessä toimi Italian sosialistinen liike, ja työskennellessään kaikin mahdollisin keinoin yhdessä toisten laitosten kanssa hädässä-olevien auttamiseksi, se pysyi horjumatta periaatteessaan.

Caporetosta aselepoon.

Kesällä 1917 sosialistit ja ammattillisesti järjestyneet työläisryhmät yhdessä hyväksyivät mitä tärkeimmän ohjelman. Varhain saman vuoden syksynä tapahtui italialaisten suuri sotilaallinen onnettomuus, joka tunnetaan nimellä Caporetto. Tästä syytettiin m. m. sosialistista propagandaa. Oli luonnollisesti muitakin tekijöitä vaikuttamassa tähän tappioon. Jos kuitenkin oli totta, että sosialistinen liike oli osaksikaan luonut mielialaa, joka piti sotaa turhana ja vaati pikaista rauhaa, oli sosialistinen liike sodankin aikana ollut voimakkaampi tekijä kuin monet oivalsi-

vat, varsinkin kun sen oli täytynyt olla, nyt jo kaksi vuotta, melkein vaitti.

Caporettoista (v. 1917) aselevon alkikirjoittamiseen (v. 1918) täytyi Italian sosialistisen liikkeen noudattaa yhä suurempaa varovaisuutta lausunnoissaan. Mutta siitä huolimatta pysyi se yhtä pontevana. Sen vaikutus tuntui kaikkialla. Etumaisissa vallihaudoissaakin sotilas ja upseeri paljon ja rehellisesti ajattelivat peruskysymyksiä. Katkerasta vainosta huolimatta Italian sosialistinen liike pysyi alkuperäisellä kannallaan koko vihollisuuksien ajan. Muutamia sen johtajista vangittiin; mutta lopultakin, harvoissa paikoissa voivat sosialistit niin vapaasti lausua mielipiteitään kuin Italiassa.

Italian sosialistinen liike näinollen oli sodan päättyessä melkein eheä ja paljon voimakkaampi kuin koskaan ennen. Marrask. 16 p:nä, 1919, eli noin vuoden kuluttua aselevosta, toimitettiin sitten yleiset vaalit.

Vuoden 1919 vaalit.

Minulla oli onni olla Italiassa vaalipäivänä. Ulkonaisesti oli kaikki yhtä levollista ja järjestyksellistä kuin se päivä oli tyyni kaunis. Vain siellä täällä limeni pikku häiriön merkkejä. Turinissa tapahtui joitakin vähäisiä nahinoita. Milanossa oli sotilailta työtä vaalipaikoilla. Genoassa eräs kulkue marssi pitkin katuja punalipuin. Poliisi oli saanut käskyn pysyä syrjässä. Kulkue meni menojaan kenenkään häiritsemättä ja hajaantui omalla ajallaan. Sisilian talonpoikien keskuudessa tapahtui joitakin pienempiä levottomuuksia.

Tämän pinnallisen tyyneyden alla Italian kansa kuitenkin teki tärkeitä päätöksiä. Kansanjoukot olivat enemmän kiintyneet vaaleihin kuin pitkään aikaan ennen. Tätä jotkut pitivät pahana enteänä. Neapelisissa eräs parooni valitti minulle "näistä elukoista", jotka ovat kohoamassa valtaan maassa. Eräs Rooman korkeimman oikeuden tuomari sensijaan, keskustellessaan Sisilian talonpoikien levottomuuksista, sanoi: "Minä näen, minin olemme menossa, mutta minä olen taipuvainen jakamaan maan noiden talonpoikien kans-

sa, jos voin olla varma, ettei joku muu anasta sitä heiltä; ja olen vakuutettu, että tuhannet muut kautta Italian omaavat samanlaisia tunteita."

Vaalitaistelu taisteltiin periaatteellisten kysymysten pohjalla. Oli kuitenkin merkittävää, että ennen vaaleja puolue antoi hyvin vähän julkisuutta ohjelmalleen yleisen sanomalehdistön kautta. Se teki sen tiettäväksi kansanjoukoille etupäässä suullisen agitatsionin kautta. Sosialistit ankarasti hyökkäsivät hallituksen kimppuun, tuomiten sen sotapolitiikan, sen imperialistisen ohjelman ja Venäjään suhtautumisen, sekä Versailles'in rauhankonferenssin ja sotavoittoilijat. He vaativat perinpohjaisia tutkintoja sotakulunkien suhteen; pikaista armeijan liikekannalta poistamista; sotilasten ja heidän perheittensä sopivaa huoltamista, yleistä kansan kärsimysten lieventämistä ja elinkustannusten alentamista. Ennenkaikkea, he pitivät kansan oikeuksia hallituksen oikeuksien yläpuolella.

Kansa kuunteli heitä. Vaaleissa noin 60 prosenttia Italian äänestäjistä kävi äänestämässä. Pohjoisessa, varsinkin teollisuuskaupungeissa, äänen suhdeluku oli korkeampi kuin keski- ja etelä-Italiassa. Ja kun äänet laskettiin, oli Sosialistipuolue saanut 3,000,000 ääntä 11,000,000:sta ja valinnut 156 edustajaa eduskuntaan, jonka yhteinen edustajaluku on 501.

Kun tähän lisätään reformisti-socialisteille ja liberaaleille annetut äänet, huomataan, että melkein 50 prosenttia koko Italian äänimäärästä annettiin socialisteille ja muille työväenyhmille, jotka kolmekymmentä vuotta aikaisemmin ottivat ensi askeleitaan järjestyksen tiellä.

Parlamenttarinen vaikutus.

Vaalien jälkeen Italian sosialistit heti ryhtyivät työskentelemään ohjelmansa mukaisesti, eritoten lainlaadinnallisella alalla. Tapansa mukaan he jäivät pois parlamentin avajaisista joulukuulla, mutta antoivat ymmärtää, etteivät he sillä tahtoneet loukata kuningasta. Heidän pyrkimyksensä on kuningasvallan kukistaminen ja kansanvaltaisen hallitusmuodon, mieluiten neuvosto-

muotoisen, perustaminen. Tuotannon ja jaon välineiden yhteiskunnallistuttaminen, teollisuuden kansanvaltaistuttaminen, osuustoimintaliikkeen laajentaminen, aseiden riisunta, ja muut uudistukset, jotka tuottaisivat ihmisille suurempaa onnea kansallisesti ja kansainvälisesti, ovat heidän ohjelmistossaan. He pyrkivät saavuttamaan nämä muutokset rauhallisesti jos mahdollista tai vallankumouksella, jos tarpeellista.

He eivät ole vielä enemmistönä. Siitä huolimatta on heillä jo suuri vaikutus poliittisissa asioissa. Nittin vetoamus kansoihin, että Neuvosto-Venäjä tunnustettaisiin; suurien rahamäärien myöntäminen valtion varoista työläis-

ten kotien rakentamista varten; useiden tehtaiden siirtäminen pohjois-Italiassa työläisten hallittavaksi hallituksen suostumuksella, kun työläiset kieltäytyivät hyväksymästä hallituksen ehdotusta, että selkkaukset sovittaisiin neuvottelemalla — näitä ja muita tapauksia on katseltava sosialistiliikkeen kasvavan vaikutusvallan valossa.

“Meidän sosialistimme .....”, sanoi Nitti äskettäin, “viittaavat suureen teolliseen kansanvaltaan, jota paraikaa perustetaan.” Kaikki ryhmät myöntävät Italiassa nykyään olevan voiman, jota ei voida jättää huomioonottamatta — se voima on sosialistinen liike.

“ URHEILU ”

Työläisurheilijan tulee olla luokkatietoinen

Paljon on puoluetovereita, jotka eivät anna täyttä arvoa ruumiin kehitykselle voimistelun ja urheilun kautta, vaikka on tuhannesti todistettu tosiasia että ruumiin terveys, kestävyys, sopu-suhtaisuus ja kauneus voidaan saavuttaa ainoastaan säännöllisen harjoituksen avulla.

Mutta paljon on myöskin voimistellijoita ja urheilijoita työläisissäkin, jotka pitävät toisarvoisena henkisten kykyjensä säännöllistä kehittämistä, ja se on aivan yhtä suuri epäkohta kuin sekin että ei pidetä väliä ruumiin harjoittamisesta.

“Terveessä ruumiissa asuu terve sielu”, kuuluu vanha kreikkalainen viisaus, jota kuulee usein kerrattavan voimistelijain ja urheilijain piireissä. Ja usein tällä iskulauseella ymmärretään sitä, että kunhan ruumis on hyvin harjoitettu se riittää — henkiset kyvyt muka kehittyvät sopusuhtaisesti ruumiin kehityksen kanssa. Tällainen asiaan ymmärtäminen on luonnollisesti väärä, yhtäpaljon kuin jos sanoisi että henkisten kykyjen kehittämistä seuraava ilman muuta atleetin ruumis.

Terve sielu ja **kehittynyt** sielu ovat kaksi eri asiaa. Australian raakalais-alkuasukkaalla voi olla “terve sielu”, se tahtoo sanoa: hänen hermokoneistonsa voi olla molitteettoman terve luonnollisessa ymmärryksessä, ja hänellä voi olla aivan nykyaikaisen atleetin ruumis “kaunistamassa tervettä sielua”, mutta kehittynyt hänen sielunsa ei mitenkään ole, jos häntä arvostellaan yhteiskunnallisena olentona.

Sivistysihmisistä arvostellaan etupäässä yhteiskunnallisena olentona ja hänen yhteiskunnalliset kykynsä ne käytännöllisessä elämäntaistelussa merkitsevät hänelle itselleen sekä lähimmäisilleen enemmän kuin hänen luonnolliset ominaisuutensa.

On totta että sivistysihminen on useassa suhteessa “sivistyksen” pilaa: hän on loitonnut liiaksi kauvas luonnollisuudesta, mutta se on nimenomaan rappeuttavan porvarillisen sivistyksen tuottama epäkohta eikä oikeaan yhteiskunnalliseen kehittyneisyyteen kuuluva ominaisuus.

Jos sanomme että ihmisen tulee olla luonnollisen terve, voimakas ja sopu-